

Hur levde man på 1300-talet?

Om man jämför vårt liv idag med livet under medeltiden, så förstår man att det kunde vara både hårt och strävsamt. Människorna odlade och jagade. På så vis fick man både mat och kläder. Ibland kunde det vara svårt att få maten att räcka till, särskilt under missväxtår. En alltför kall, torr eller regnig sommar kunde leda till att skörden blev dålig. Under sådana år blev tallbarken viktig ersättning till mjölet. Man bakade helt enkelt barkbröd. Det kanske inte smakade lika bra som bröd som bakats av enbart vete, korn eller råg, men barkbrödet var faktiskt nästan nyttigare än det vanliga brödet. Den ljusa innerbarken på tallen skulle skördas tidigt på våren och sedan torkas och malas. Barken innehöll många viktiga näringsämnen som t ex zink, magnesium, kalium och järn. Många blev svaga och sjukliga av matbristen och kunde dö av sjukdomar som t ex mässling eller blindtarmsinflammation. Sådana sjukdomar som lätt botas med medicin idag! På 1300-talet var medellivslängden ungefär 35 år, idag lever vi mer än dubbelt så lång tid.

På 1300-talet var jakten en viktig inkomstkälla. Skinn från exempelvis räv, ekorre, hermelin eller bäver kunde bytas till andra varor på marknader. Ofta byttes varor med birkarlarna. Birkarlar var statliga handelsmän som hade rätt att ta skatt av människorna. Skatten betalades oftast i form av skinn. När väl skatten var lämnad till birkarlen, kunde bönder och jägare byta resterande skinn mot exempelvis spannmål eller salt. Saltet var mycket viktigt. Med hjälp av salt kunde man förvara sina matvaror som t ex kött och fisk under lång tid, utan att maten blev dålig.

Under medeltiden i Norrbotten var det vanligast att alla familjemedlemmar bodde i ett enda rum. Man byggde enkla timmerkojor eller torvade "jordkolor", bland samerna var det vanligast med tältkåtor.

I den timrade kojans fanns inga fönster och på golvet, mitt i kojans, hade man en eldstad som gav värme. Det fanns inga lampor på den här tiden, ljuset fick man från eldens sken. I bäddarna låg fårskinnsfällor, som värmdes bra under de kalla vinternätterna. Kläderna tillverkades av de material man kunde få tag på, oftast var de sydda av skinn eller vävda av ullgarn. Mjukare skinn, från t ex renkalvar, bars under vintertid närmast kroppen för att hålla värmen.

Under tider då det fanns gott om mat var det vanligt med kött, fisk, bröd, rovor och mjölk. Familjen lagade maten över elden inne i kojans och sedan åt man den med träskedar eller kniv. Vid den här tiden visste man ännu inte hur en gaffel såg ut, den skulle komma till folket på landsbygden mycket senare. Ibland fanns inte trätallrikar till alla, då åt hela familjen ur samma skål.

Även om livet på medeltiden var hårt och strävsamt med ett ständigt arbete att försöka få mat på bordet, kan man ana att det fanns mycket som var bra. Kanske hade familjemedlemmarna gott om tid för varandra, gott om tid att lyssna och berätta. Vilka andra fördelar tror du att människorna på medeltiden kunde ha, jämfört med hur vi lever idag?